

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

กล้วยไม้เป็นพืชที่อยู่ในวงศ์ Orchidaceae พบประมาณ 796 สกุล 17,500 ชนิด ส่วนกล้วยไม้รองเท้านารี พบ 4 สกุล 125 ชนิด กล้วยไม้เป็นพืชที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นที่นิยมของผู้บริโภค เป็นไม้ดอกไม้ประดับที่มีสีสันสวยงาม ทนทาน เป็นสินค้าออกที่สำคัญ โดยเฉพาะกล้วยไม้รองเท้านารี ทำให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้าไปเก็บพรรณไม้นี้จากป่า เพื่อนำมาจำหน่าย เมื่อประมาณ 20-30 ปีที่ผ่านมากล้วยไม้รองเท้านารีมีวงสงขลาพบมากในเขตจังหวัดตรัง และจังหวัดสงขลา โดยเฉพาะบริเวณยอดเขาของเทือกเขาบรรทัด แต่ในปัจจุบันปริมาณของกล้วยไม้ดังกล่าวมีน้อยลง และมีแนวโน้มจะสูญพันธุ์ในอนาคต ด้วยเหตุนี้จึงได้มีนักวิชาการพยายามศึกษาและนำพันธุ์มาขยายเพื่อเพิ่มจำนวนต้นให้มากยิ่งขึ้น และนำคืนสู่ป่า แต่ปรากฏว่าต้นไม้นี้มีการเจริญเติบโตช้า มีโรคระบาด โดยเฉพาะรากเน่า และตายในที่สุด ประกอบกับเป็นพืชที่ขยายพันธุ์และสืบพันธุ์ยาก เกิดฝักได้น้อย ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาจึงได้ทำการศึกษาพันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารีมีวงสงขลา ในการสำรวจแหล่งที่เพาะเลี้ยง เพื่อนำมาขยายพันธุ์โดยวิธีการต่างๆ เช่นการแยกหน่อ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช มีช่วงเวลาในการศึกษา 1 ปี ซึ่งงานนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศเป็นอย่างมาก และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการขยายพันธุ์เพื่อคืนสู่ป่าในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารีมีวงสงขลา ให้เจริญเติบโตอย่างปลอดภัยในศูนย์อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และชุมชน
2. เพื่อขยายพันธุ์ให้ได้ปริมาณเพิ่มขึ้นและได้พันธุ์เดิมด้วยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
3. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชให้แก่ เยาวชน ประชาชน ต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ชุมชน เกษตรกรที่สนใจพันธุ์พืช นักวิชาการ

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และพื้นที่ในชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2550-กันยายน 2551

กิจกรรมดำเนินงาน

1. ทำการปลูกรวบรวมพันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารีม่วงสงขลา เพื่อปลูกให้เจริญงอกงามบนพื้นที่โครงการ
2. จัดทำทะเบียนประวัติ ที่มาของพืชแต่ละต้น และให้หมายเลขประจำต้นแต่ละต้น
3. ศึกษาการขยายพันธุ์โดยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช
4. ทำการอนุบาลให้แข็งแรงเพื่อนำคืนสู่ป่า ปลูกเป็นการค้า หรือประโยชน์อื่นๆ